Päätösnumero	TVKP-2021-04
Päätöksenantaja	TVK
Päätöksen antopäivä	26.6.2021

Tiivistelmä TVK:n antamasta lain soveltamisalaratkaisusta

Ratkaisu

A:n polkupyörällä alustayritykselle tekemä ruoankuljetustyö (polkupyöräruokalähettityö) on tehty työtapaturma- ja ammattitautilain tarkoittamalla tavalla työsuhteessa. TVK katsoi, että kaikki työsopimuslain mukaisen työsuhteen tunnusmerkit täyttyivät. Myös kokonaisarvioinnin perusteella kyse oli työsuhteessa tehdystä työstä.

Tiivistelmä

Vakuutuslaitos pyysi Tapaturmavakuutuskeskukselta (TVK) ratkaisua siitä, sovelletaanko ruokalähetin A alustayritys oy:lle (Yhtiö) vuonna 2021 tekemään polkupyöräruokalähetin työhön työtapaturma- ja ammattitautilakia. Vakuutuslaitos katsoi hakemuksessaan, että työ on tehty työntekijänä työsuhteessa. TVK kuuli alustayritystä ja ruokalähettiä työsuhteen tunnusmerkeistä ja tosiasiallisista työskentelyolosuhteista. Osapuolten antamat tiedot työskentelyn tosiasiallisista olosuhteista ovat olleet osin ristiriitaiset.

Mistä TVK:n antamassa päätöksessä oli kyse?

TVK:n antamassa päätöksessä oli kyse alustayrityksen teettämästä ruokalähettityöstä. Yhtiön liiketoimintamalli perustuu digitaalisen alustan käyttämiseen välineenä yhdistää ruokaa valmistava ravintola, ruokaa tilaava asiakas sekä kuljetuksen tekevä ruokalähetti. Kyse oli siitä, onko A työskennellyt työsuhteessa Yhtiöön, jolloin Yhtiön tulee vakuuttaa A työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisella vakuutuksella vai onko A toiminut yrittäjänä, jolloin hän vastaa itse vakuutuksen ottamisesta. Työtapaturma- ja ammattitautilain mukaan lakia sovelletaan henkilöön, joka tekee työtä työsopimuslain 1 luvun 1 §:ssä tarkoitetussa työsuhteessa. Työsopimuslain mukaan työsopimuksella tarkoitetaan sopimusta, jossa työntekijä sitoutuu henkilökohtaisesti tekemään työnantajalle työtä tämän johdon ja valvonnan alaisena palkkaa tai muuta vastiketta vastaan.

Osapuolten tarkoitus ja työntekoa koskeva sopimus

Yhtiön mukaan A on toiminut itsenäisenä ammatinharjoittajana, yrittäjänä. A on kertonut tekevänsä työtä freelancer-sopimuksella ja ymmärtävänsä, että sopimuksen mukaan hän on yrittäjä. A ei ole vakuuttanut itseään YEL-vakuutuksella eikä perustanut toiminimeä tai yritystä ruoankuljetustoimintaa varten.

A on luonnollisena henkilönä tehnyt kirjallisen sopimuksen Yhtiön kanssa. Sopimusehtojen mukaan sopimus ei ole työsopimus, vaan sopimuksen toinen osapuoli toimii freelancerina ja saa käyttää sijaista tai alihankintaa ruokalähettityön tekemiseen Yhtiölle. Tosiasiallisten työskentelyolosuhteiden ja A:n kertoman perusteella A on tehnyt vastaanottamansa työn henkilökohtaisesti, sijaisen käytöstä ei ole ollut puhetta Yhtiön kanssa ja sairaustapauksessa A on voinut ilmoittaa Yhtiölle, että hän ei pääse töihin.

Myös työsopimuslain mukaan työntekijä voi työnantajan suostumuksella käyttää avustajaa työsopimuksesta johtuvien velvoitteidensa täyttämiseksi.

Työn johto ja valvonta

Yhtiön mukaan sillä ei ole ollut työoikeudellista direktio-oikeutta A:n työskentelyyn. Yhtiön mukaan se ei määrää missä, milloin ja miten työ tulee tehdä. Sopimusehtojen mukaan ruokalähetillä on oikeus kieltäytyä tarjotuista toimeksiannoista, mutta ruokalähetin tulee hoitaa tehtävät lakien ja yleisten ohjeiden mukaisesti käyttämällä kuljettaja-applikaatiota. Yhtiön mukaan se ei valvo ruokalähettien työtä eikä tehtäviin käytettyä aikaa, kaikki tapahtuu algoritmin kautta. Yhtiö ei anna myöskään määräyksiä työn suorittamisen tavasta. Yhtiön mukaan se järjestää ruokaläheteille perehdytyksen mm. palvelustandardeista ja se on antanut ohjeita mm. kontaktittomasta toimittamisesta.

Selvityksen mukaan A on voinut itse päättää, milloin hän on ollut käytettävissä hoitamaan ruokakuljetuksia ja ottaako hän tarjotun tehtävän vastaan. Toisaalta oikeuskäytännössä on katsottu, että se, että työn suorittaja voi kieltäytyä vastaanottamasta työtehtäviä, ei yksinään estä asianosaisten välisen oikeussuhteen pitämistä työsuhteena (Turun hovioikeuden ratkaisu 872/4.4.2005). Työlle ei ollut sovittu vähimmäismäärää. Ruokatoimitusten määrään, sijaintiin ja ajankohtaan ovat vaikuttaneet Yhtiön alustaa käyttävät asiakkaat ja alustan yhteistyökumppaneina olevien ravintoloiden aikataulut. Yhtiö on liiketoimintansa puitteissa hankkinut ja tarjonnut A:lle kuljetustehtävät. Yhtiön alustasovelluksen määrittelemät ns. kuljetusikkunat ovat määränneet milloin, missä ja minä aikana A on voinut tehdä työtä,

ja algoritmi on vaikuttanut siihen, miten A:lle on tullut kuljetustoimeksiantoja tarjolle. Sopimusehtojen mukaan A:n on tullut sopia etukäteen kuljetustehtävistä ja aikatauluista Yhtiön kanssa. Yhtiön tarjoamien kuljetusikkunoiden puitteissa A:n on tullut suorittaa vastaanottamansa ruokakuljetustehtävä määrättynä aikana ja määrätyssä paikassa. Kuljetusreitin valintaan A on voinut vaikuttaa kuljetustehtävän antaman aikataulun puitteissa. Kuljetustehtävän hallinnointi (tehtävän tarjoaminen, vastaanottaminen, tilauksen toimitus) on tapahtunut Yhtiön hallinnoiman alustasovelluksen kautta. TVK katsoi, että Yhtiö on alustasovelluksen kautta ohjannut ja seurannut A:n työsuoritusta ja että A on tehnyt polkupyöräruokalähetin työtä Yhtiölle sen johdon ja valvonnan alaisena.

Alustasovellus ja sen algoritmi

TVK myös katsoi, että Yhtiöllä on tosiasiallisesti ollut mahdollisuus työn johtoon ja valvontaan alustasovelluksen kautta. Tapa, jolla Yhtiö ohjaa ja valvoo ruokalähetyksen toimittamista, ei ollut ratkaisevaa ja se voi tapahtua myös esim. digitaalisen sovelluksen kautta. Yhtiön hallinnoima digitaalinen alusta ja sen toimintaa ohjaava algoritmi ovat olennainen osa Yhtiön liiketoimintaa. Ruokalähettityön tekeminen on edellyttänyt Yhtiön hallinnoiman sovelluksen käyttöä, koska Yhtiö jakaa tarjolla olevat ruoankuljetustehtävät sitä kautta. Alustasovellus ja sen algoritmi on myös tosiasiallisesti arvioinut ruokalähettien suoriutumista luokittelemalla heidät kuljetusikkunoiden varausryhmiin. Varausryhmään sijoittuminen on vaikuttanut tarjolla olevien toimeksiantojen määrään ja saamiseen. Luokittelussa otetaan huomioon suoritettujen kuljetusten määrä, ruokalähetin tehokkuus sekä arvioidaan ruokalähetin yleistä suoriutumista ja luotettavuutta (poisjääminen tai saapuminen myöhässä). Tämä arviointi ja luokittelu on myös tosiasiallisesti voinut vaikuttaa ruokalähetin suoriutumiseen.

Yhtiöllä on ollut myös mahdollisuus sulkea ruokalähetti alustasovelluksen ulkopuolelle määräajaksi tietyissä tilanteissa.

Vastike

Yhtiö on maksanut A:lle rahapalkkion, jonka määräytymisperusteet Yhtiö on sopimuksessa yksipuolisesti määritellyt. Palkkio on maksettu suoritetuista ruoankuljetuksista ja palkkion suuruus on perustunut kiinteään tuntihinnoitteluun ja kuljetuskohtaiseen erään. A:lle työstä maksettu palkkio ei vaikuttanut olleen suuruudeltaan sellainen, että siinä olisi voitu katsoa otetun huomioon esimerkiksi yrittäjän eläkevakuutusmaksu. Palkkioon ei ole myöskään lisätty arvonlisäveron osuutta ja Yhtiö on tehnyt veron ennakonpidätyksen.

Yrittäjäriski

Se, että A on voinut Yhtiön tarjoamien kuljetusikkunoiden puitteissa riippuen omasta valitsemisryhmästään vaikuttaa vastaanottamiensa kuljetustehtävien ja tätä kautta ansion määrään, ei merkinnyt, että A olisi tehnyt työtä itsenäisenä yrittäjänä omalla yrittäjän riskillä. A:n riski vastaa tavanomaista työntekijän riskiä työtehtävän menettämisestä. A:lla ei esitetty olleen velvoitetta omalla kustannuksellaan korjata tai hyvittää virheellistä tai puutteellista työsuoritusta asiakkaalle. Yhtiö on vastannut virheellisistä kuljetuksista ja reklamaatioista asiakkaaseen päin. A ei ollut sopimussuhteessa ravintolaan tai ruoan tilanneeseen asiakkaaseen. A:lla ei ollut tietoa

Yhtiön ja asiakkaan välisestä sopimuksesta tai asiakkaan maksamasta kustannuksesta ja sen muodostumisesta.

A on käyttänyt työhön omaa polkupyöräänsä ja matkapuhelintaan. Yhtiö ei ole korvannut A:lle omien työvälineiden käyttöön liittyviä kuluja. Omien työvälineiden käyttö korvauksetta työssä ei sellaisenaan osoittanut A:n toimineen yrittäjänä. A:n antaman selvityksen mukaan hän ei ole hankkinut polkupyörää tai puhelinta tätä työtä varten, vaan ne ovat olleet hänellä jo ennestään. A:n mukaan hänellä ei ole ollut erityistä yrittäjäriskiä kannettavana, hän ei ole sijoittanut toimintaan pääomaa. Yhtiö oli antanut työhön korvauksetta lämpölaukun, jota voidaan pitää Yhtiön tarjoaman alustasovelluksen ohella ruokalähetysten kuljettamiseen liittyvänä oleellisena työvälineenä.

Yrittäjätoiminnan laajuus, yleisyys ja julkisuus

A:n mahdollisuus tehdä työtä muille toimeksiantajille ei merkinnyt, että A olisi tehnyt työtä yrittäjänä. Työneuvosto on lausunnossaan (TN 1420-06) arvioinut, että se seikka, että työnsuorittajalla on useita toimeksiantajia, ei ole epätavallista etenkään osa-aikaisissa työsuhteissa. Esille ei tullut seikkoja, joiden perusteella A:n olisi voitu päätellä yrittäjänä tarjonneen työpanostaan tai myyneen palveluaan Yhtiölle tai muille vastaaville alustayrityksille. A:n ei esitetty julkisesti tai yleisesti markkinoineen ruoankuljetuspalveluitaan. Asiassa ei tullut esille muitakaan yrittäjyyttä tukevia aineellisia tai muodollisia tosiseikkoja.

TVK:n päätös

TVK:n päätöksen mukaan A on vuonna 2021 tehnyt polkupyöräruokalähetin työtä alustayritykselle (Yhtiö) työsuhteessa ja työskentelyyn sovelletaan työtapaturma- ja ammattitautilakia, joten Yhtiön tulee järjestää A:lle työtapaturma- ja ammattitautivakuutus.

TVK:n päätös koskee päätöksessä mainittuja asianosaisia. Päätös on tehty kyseisessä tapauksessa käytettävissä olevien tietojen perusteella. Päätös ei merkitse sitä, että alustavälitteistä ruoankuljetustyötä tekeviä ruokalähettejä pidettäisiin työtapaturma- ja ammattitautilakia sovellettaessa kaikissa tilanteissa työsuhteessa olevina työntekijöinä.

Sovelletut säännökset

Työtapaturma- ja ammattitautilaki (TyTAL) 3 §, 7 §, 8 §

Päätöksen lainvoimaisuus

Päätös ei ole lainvoimainen.